

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2025/168

Karar Sayısı : 2025/158

Karar Tarihi : 22/7/2025

R.G. Tarih - Sayı : Tebliğ edildi.

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Ankara 73. İş Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun;

A. 20. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

1. Birinci cümlesinde yer alan "...*taflardan birinin*,...", "...*kararı veren mahkemeye başvurarak*,..." ve "...*talep etmesi*..." ibarelerinin,

2. İkinci cümlesinin,

B. 331. maddesinin (2) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin,

Anayasa'nın 2., 5., 13., 36., 40. ve 141. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

OLAY: İşçilik alacağı davasında itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptali için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un itiraz konusu kuralların da yer aldığı;

1. 20. maddesi şöyledir:

"Görevsizlik veya yetkisizlik kararı üzerine yapılacak işlemler

MADDE 20- (1) Görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesi hâlinde, taflardan birinin, bu karar verildiği anda kesin ise tebliğ tarihinden, (...) süresi içinde kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş ise kararın kesinleştiği tarihten; kanun yoluna başvurulmuşsa bu başvurunun reddi kararının tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde kararı veren mahkemeye başvurarak, dava dosyasının görevli ya da yetkili mahkemeye gönderilmesini talep etmesi gerekir. Aksi takdirde dava açılmamış sayılır ve görevsizlik veya yetkisizlik kararı veren mahkemece bu konuda resen karar verilir.

(2) Dosya kendisine gönderilen mahkeme, kendiliğinden taraflara davetiye gönderir."

2. 331. maddesi şöyledir:

"Esastan sonuçlanmayan davada yargılama gideri

MADDE 331- (1) Davanın konusuz kalması sebebiyle davanın esası hakkında bir karar verilmesine gerek bulunmayan hâllerde, hâkim, davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumuna göre yargılama giderlerini takdir ve hükmeder.

(2) Görevsizlik veya yetkisizlik kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmesi hâlinde, yargılama giderlerine o mahkeme hükmeder. **Görevsizlik veya yetkisizlik kararından sonra davaya bir başka mahkemede devam edilmemiş ise talep üzerine davanın açıldığı mahkeme dosya üzerinden bu durumu tespit ile davacıyı yargılama giderlerini ödemeye mahkûm eder.**

(3) Davanın açılmamış sayılmasına karar verilen hâllerde yargılama giderleri davacıya yükletilir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca yapılan ilk inceleme toplantısında başvuru kararı ve ekleri, Raportör Hilal YAZICI tarafından hazırlanan ilk inceleme raporu ve itiraz konusu kanun hükümleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Anayasa'nın 152. ile 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddelerine göre bir davaya bakmakta olan mahkeme, bu dava sebebiyle uygulanacak bir kanunun veya Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda bu hükümlerin iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidir. Ancak anılan maddeler uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görev alanına giren bir dava bulunması, iptali talep edilen kuralın da o davada uygulanacak olması gerekir. Uygulanacak kural ise bakılmakta olan davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikteki kurallardır.

3. 6100 sayılı Kanun'un itiraz konusu kuralların da yer aldığı 20. ve 331. maddelerinde görevsizlik veya yetkisizlik kararı üzerine yapılacak işlemler ile esastan sonuçlanmayan davada hükmedilecek yargılama giderine ilişkin düzenlemelere yer verilmiştir.

4. Bu bağlamda anılan Kanun'un 20. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde görevsizlik veya yetkisizlik kararı verilmesi hâlinde, taraflardan birinin belirli bir süre içinde kararı veren mahkemeye başvurarak dava dosyasının görevli ya da yetkili mahkemeye gönderilmesini talep etmesi gerektiği hüküm altına alınmıştır. Söz konusu cümlede yer alan “...taraflardan birinin,...”, “...kararı veren mahkemeye başvurarak,...” ve “...talep etmesi...” ibareleri itiraz konusu kuralların bir kısmını oluşturmaktadır.

5. Bakılmakta olan davanın işçilik alacağına dayalı olarak farklı yargı çevresinin bulunduğu bir mahkemede açıldığı, söz konusu mahkemece verilen ve kesinleşen yetkisizlik kararı üzerine dosyanın itiraz başvurusunda bulunan mahkemeye gönderildiği, yargılamaya bu mahkeme tarafından devam edildiği, mahkemece herhangi bir görevsizlik veya yetkisizlik kararının verilmediği anlaşılmaktadır. Bu itibarla itiraz konusu ibarelerin bakılmakta olan davada uygulanma imkânı bulunmamaktadır.

6. Öte yandan itiraz yoluna başvuran Mahkeme, itiraz konusu ibarelerin iptali hâlinde Kanun'un 20. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesi ile 331. maddenin (2) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinin uygulanma imkânının kalmayacağı gerekçesiyle 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasına göre iptalini talep etmiştir.

7. 6216 sayılı Kanun'un “Dosya üzerinden inceleme ve gerekçeyle bağlı olmama” başlıklı 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında “Başvuru, kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün sadece belirli madde veya hükümleri aleyhine

yapılmış olup da, bu madde veya hükümlerin iptali kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün diğer bazı hükümlerinin veya tamamının uygulanamaması sonucunu doğuruyorsa, keyfiyeti gerekçesinde belirtmek şartıyla Mahkeme, uygulama kabiliyeti kalmayan kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün bahis konusu öteki hükümlerinin veya tümünün iptaline karar verebilir.” denilmektedir.

8. Anılan İçtüzük'ün 50. maddesinin (7) numaralı fıkrasında ise başvuruda anılan Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında belirtilen nedenlerle bir kuralın iptalinin istenmesi durumunda, o kurala yönelik esas incelemesi yapılmayacağı belirtilmiştir.

9. Söz konusu hükümlere göre kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli hükümlerinin iptalinin diğer hükümlerin veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğurması hâlinde bunların da iptaline karar verilebilmesi Anayasa Mahkemesinin münhasır yetkisi kapsamındadır. Bu itibarla iptal davalarında veya itiraz başvurularında bir kuralın iptalinin diğer kuralların uygulanma imkânına etkisi Anayasa Mahkemesince resen değerlendirilecek olup yalnızca bu gerekçeyle kuralların iptalinin talep edilebilmesi mümkün değildir.

10. Bu itibarla itiraz konusu cümlelere ilişkin başvurunun yöntemine uygun olmaması nedeniyle esas incelemeye geçilmeksizin reddi gerekir (aynı yönde bkz. AYM, E.2023/132, K.2023/183, 26/10/2023, § 3-6).

III. HÜKÜM

12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun;

A. 20. maddesinin (1) numaralı fıkrasının;

1. Birinci cümlesinde yer alan “...*tafaflardan birinin*,...”, “...*kararı veren mahkemeye başvurarak*,...” ve “...*talep etmesi*...” ibarelerinin itiraz başvurusunda bulunan Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanma imkânı bulunmadığından bu ibarelere yönelik başvurunun Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE,

2. İkinci cümlesine yönelik itiraz başvurusunun 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince yöntemine uygun olmadığından REDDİNE,

B. 331. maddesinin (2) numaralı fıkrasının ikinci cümlesine yönelik itiraz başvurusunun 6216 sayılı Kanun'un 40. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince yöntemine uygun olmadığından REDDİNE,

22/7/2025 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Esas Sayısı : 2025/168

Karar Sayısı : 2025/158

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Rıdvan GÜLEÇ

Üye

Recai AKYEL

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye

Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye

Selahaddin MENTEŞ

Üye

İrfan FİDAN

Üye

Kenan YAŞAR

Üye

Muhterem İNCE

Üye

Yılmaz AKÇİL

Üye

Ömer ÇINAR

Üye

Metin KIRATLI